

- **Zabezpieczenie poprzez zajęcie rachunku bankowego przedsiębiorcy i niemożność zapłaty bieżącego zobowiązania podatkowego (wyrok WSA we Wrocławiu z 21.06.2024, I SA/Wr 1000/23 – nieprawomocny) – Łukasz Pepliński (MF)**

Wyrok WSA we Wrocławiu z 21 czerwca 2024 r., I SA/Wr 1000/23

Art. 6 § 1 u.p.e.a., zasadę obligatoryjnego prowadzenia egzekucji administracyjnej. Zgodnie z nią wierzyciel powinien podjąć czynności zmierzające do zastosowania środków egzekucyjnych. Oznacza to, iż w sytuacji niewykonania określonych obowiązków przez zobowiązanego wierzyciel nie może kierować się własnym uznaniem, czy wszczynać egzekucję, ale ciąży na nim taki obowiązek. Organ przystępuje do czynności mających na celu przymusowe wykonanie obowiązku ciążącego na zobowiązanym w każdym przypadku, gdy obowiązek jest wymagalny, a zobowiązany powstrzymuje się od jego wykonania

Najważniejsze fragmenty uzasadnienia wyroku

W postępowaniu wywołanym wniesieniem zarzutów przedmiotem rozpoznania jest wyłącznie treść podniesionych zarzutów, przy czym zobowiązany może wnieść zarzuty tylko z przyczyn enumeratywnie wyszczególnionych w art. 33 § 2 u.p.e.a. (...)

Wbrew twierdzeniu Skarżącej, w kategorii przypadków określonych w art. 33 § 2 pkt 6 lit. c) u.p.e.a. nie mieści się złożenie wniosku o zwolnienie zabezpieczonych środków spod postępowania zabezpieczającego. Złożenie takiego wniosku nie skutkuje bowiem brakiem wymagalności obowiązku dochodzonego w innym postępowaniu, czy wstrzymaniem postępowania egzekucyjnego. Sam fakt prowadzenia postępowania zabezpieczającego w stosunku do innych zaległości, pozostaje bez wpływu na istnienie i wymagalność obowiązku dochodzonego w tym postępowaniu. Natomiast, w zakresie oddalenia przez organ wniosków o zwolnienie spod postępowania zabezpieczającego, przysługiwały Skarżącej odrębne środki zaskarżenia, w związku z czym kwestia ta nie może stanowić przedmiotu oceny Sądu w sprawie, która dotyczy zarzutów w postępowaniu egzekucyjnym. W sprawie tej, ani Wierzyciel, ani Organ odwoławczy, ani Sąd nie mogą oceniać kwestii związanych z postępowaniem zabezpieczającym. Zgodnie bowiem z art. 134 p.p.s.a., Sąd orzeka w granicach danej sprawy.(...)

Natomiast kwestie podnoszone przez Skarżącą, nie świadczą o braku wymagalności obowiązku, zatem nie mogą stanowić podstawy do uznania tego zarzutu. Złożenie wniosku o zwolnienie spod zabezpieczenia, nie skutkuje bowiem brakiem wymagalności obowiązku dochodzonego w toku postępowania egzekucyjnego. Wskazany obowiązek nie utracił atrybutu wykonalności w związku ze złożeniem tego wniosku. Ewentualny zarzut braku dopuszczalności egzekucji, na który powołuje się pełnomocnik. (...)

Zdanie odrębne

(...)Uważam, że skarga jest zasadna, albowiem postanowienie organu egzekucyjnego zostało wydane z naruszeniem prawa materialnego, jak i procesowego w sposób mający wpływ, w tym istotny, na wynik sprawy.

Podkreślić należy, że wszczęcie egzekucji było konsekwencją odmowy zwolnienia spod zabezpieczenia zajętych rachunków bankowych Podatnika, mimo że motywował on, kierowane do organu egzekucyjnego, podania w przedmiocie zastosowania wnioskowanego zwolnienia koniecznością zapłaty bieżących zobowiązań, niezbędnych dla wykonywania prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, w tym z tytułu VAT za XII 2022 r. oraz za I, II, III, IV i V 2023 r., które – co trzeba podkreślić – wynikały z niezakwestionowanych dotychczas przez organy podatkowe deklaracji, jakie zostały złożone za te okresy przez Spółkę.

Odnotować należy, że prawomocnymi wyrokami tutejszego Sądu z dnia 12 października 2023 r., wydanymi w sprawach o sygn. akt: I SA/Wr 198/23, I SA/Wr 322/23, I SA/Wr 361/23 oraz I SA/Wr 605/23 (wszystkie publikowane w CBOSA), uchylono postanowienia NUS odmawiające Podatnikowi zwolnienia spod zabezpieczenia zajętych rachunków bankowych w związku z jego wnioskami, składanymi w trybie art. 166a § 2 u.p.e.a. odpowiednio w dniach: 26 stycznia 2023 r. (w tej dacie wpłynęły do NUS dwa wnioski, a wydane w odniesieniu do nich rozstrzygnięcia tegoż organu były przedmiotem badania w sprawach o sygn. akt: I SA/Wr 198/23 i I SA/Wr 322/23), 27 lutego 2023 r. i 8 maja 2023 r. W ww. orzeczeniach tutejszy Sąd wyraził pogląd, że w sprawach wchodzących w zakres stosowania prawa UE na postanowienie wydane w trybie art. 166a § 2 u.p.e.a. przysługuje prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego na podstawie art. 3 § 2 pkt 2 p.p.s.a. w oparciu o normy prawa konstytucyjnego, unijnego i międzynarodowego. Podkreślono, że rolą Sądu jest ocena czy istnieje w sądowym systemie proceduralnym środek krajowy, który umożliwia w sposób skuteczny ocenę zgodności zaskarżonego postanowienia z prawem i za taki środek uznano prawo skargi do sądu administracyjnego na podstawie art. 3 § 2 pkt 2 p.p.s.a., czyli możliwość zaskarżenia postanowienia rozstrzygającego sprawę co do istoty, jakim niewątpliwie jest postanowienie wydane na podstawie art. 166b § 2 u.p.e.a. Zaznaczono, że Sąd zobowiązany był tym samym odstąpić od stosowania przepisu art. 3 § 2 pkt 3 p.p.s.a., jako niezapewniającego skuteczności prawu UE. Wskazano, że kompetencja Sądu do takiego działania wynika natomiast z orzecznictwa TSUE. (...)

Ponadto, w wyrokach wydanych w sprawach o sygn. I SA/Wr 322/23 i I SA/Wr 361/23, tutejszy Sąd dodatkowo wskazał, w kontekście potrzeby uwzględnienia interesu społecznego, że obopólną korzyścią – czyli fiskusa i podatnika deklarującego zobowiązania podatkowe – jest zapłata deklarowanego przez niego podatku i przeciwdziałanie powstawaniu po jego stronie zaległości podatkowych. Utrzymywanie zabezpieczonych środków w swoistym stanie "zawieszenia" nie przynosi korzyści ani budżetowi, ani podatnikowi. W okresie trwania zabezpieczenia Państwo nie może bowiem potraktować ich jako dochodu, a przez to nie jest w stanie ich wykorzystać na realizację społecznie pożądanых wydatków instytucji rządowych, samorządowych oraz finansowanych ze środków publicznych innych instytucji lub podmiotów prawa. Podatnik z kolei pozbawiony jest środków obrotowych umożliwiających spłatę przynajmniej części jego strategicznych zobowiązań (a do takich należy zaliczyć również podatki), od których bieżącej realizacji zależy jego dalsze utrzymanie się na konkurencyjnym rynku, na którym działa. Z założenia zatem organ egzekucyjny nie powinien czynić przeszkód w zwolnieniu środków, które zostały zabezpieczone na spłatę przewidywanych dopiero zobowiązań podatkowych podatnika, w celu dokonania spłaty tych podatków, które są już zadeklarowane przez niego do poniesienia lub nie są kwestionowane.(...)

Wyroki powiązane

Wyroki WSA we Wrocławiu z 12 października 2023 r. I SA/Wr 198/23, I SA/Wr 322/23, I SA/Wr 361/23 oraz I SA/Wr 605/23

Przepisy

Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2022 r. poz. 479)

Art. 6 § 1 W razie uchylania się zobowiązanego od wykonania obowiązku wierzyciel powinien podjąć czynności zmierzające do zastosowania środków egzekucyjnych [...]

Art. 33 § 2 Podstawą zarzutu w sprawie egzekucji administracyjnej jest:

- 1) nieistnienie obowiązku;
- 2) określenie obowiązku niezgodnie z treścią obowiązku wynikającego z:
 - a) orzeczenia, o którym mowa w art. 3 i art. 4,
 - b) dokumentu, o którym mowa w art. 3 a § 1,
 - c) przepisu prawa, jeżeli obowiązek wynika bezpośrednio z tego przepisu;
- 3) błąd co do zobowiązanego;

- 4) brak uprzedniego doręczenia zobowiązanemu upomnienia, jeżeli jest wymagane;
- 5) wygaśnięcie obowiązku w całości albo w części;
- 6) brak wymagalności obowiązku w przypadku:
 - a) odroczenia terminu wykonania obowiązku,
 - b) rozłożenia na raty spłaty należności pieniężnej,
 - c) wystąpienia innej przyczyny niż określona w lit. a i b.

Art. 59 § 1. Postępowanie egzekucyjne umarza się w całości albo w części w przypadku:

- 1) niedopuszczalności egzekucji administracyjnej, w tym ze względu na zobowiązanego;
- 2) niewykonalności obowiązku o charakterze niepieniężnym;
- 3) niespełnienia w tytule wykonawczym wymogów określonych w art. 27;
- 4) śmierci zobowiązanego, gdy obowiązek:
 - a) jest ściśle związany ze zobowiązaniem,
 - b) nie jest ściśle związany ze zobowiązaniem, a egzekucja jest prowadzona wyłącznie z prawa majątkowego, które wygasło wskutek śmierci zobowiązanego;
- 5) gdy postępowanie egzekucyjne zawieszono na żądanie wierzyciela nie zostało podjęte przed upływem 12 miesięcy od dnia zgłoszenia tego żądania;
- 6) gdy z wnioskiem o umorzenie postępowania egzekucyjnego wystąpi wierzyciel;
- 7) gdy odrębne ustawy tak stanowią.

Art. 166a § 2 W okresie zabezpieczenia mogą być dokonywane za zgodą organu egzekucyjnego wypłaty z zajętego w celu zabezpieczenia rachunku bankowego zobowiązanego, po przedstawieniu przez niego wiarygodnych dokumentów świadczących o konieczności poniesienia tych wydatków dla wykonywania działalności gospodarczej.

Główne problemy

1. Granice rozpatrywania sprawy w postępowaniu egzekucyjnym w sytuacji tożsamości organu egzekucyjnego i wierzyciela.
2. Zabezpieczenie w trybie u.p.e.a. jako przyczyna niemożności regulowania bieżących zobowiązań przedsiębiorcy – czy to ma sens?
3. Zarzuty i wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego – wielość środków ochrony zobowiązanego w toku egzekucji – pomaga i szkodzi?
4. Granice rozpatrywania sprawy sądoadministracyjnej.